

8. Источники энергии в XXI веке // Экономика и управление в зарубежных странах. – 2007. – №11. – С. 22 – 41.
9. Європейська стратегія тривалої, конкурентоспроможної та безпечної енергетики (Зелена Книга Комісії Європейських Співтовариств) №СОМ (2006) 105 від 08.03.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.rada1.gov.ua>
10. Ерхов А. Г. Экономика Скандинавских стран: рыночные реформы в электроэнергетике: моногр. / А. Г. Ерхов. – Донецк: Юго-Восток, Лтд, 2008. – 277 с.
11. Гірничий Закон України від 06.10.1999 р. №1127- XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 50. – Ст. 433.
12. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 р. №575/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №1. – Ст. 1.
13. Інформаційно-аналітичний звіт про розвиток вугільної промисловості України за 1 квартал 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.mvp.gov.ua>
14. Логвиненко В. И. Развитие энергосбережения в регионе: моногр. / В. И. Логвиненко. – Донецк: Юго-Восток, Лтд, 2005. – 121 с.
15. Некрасова Т. В. Правове регулювання надання державної допомоги суб'єктам господарювання: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / Т. В. Некрасова; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк, 2009. – 18 с.

УДК 330.11.62:003.5

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ МАЙНОМ, ЯКЕ ПЕРЕБУВАЄ НА БАЛАНСІ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

Захарченко А.М., кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права Донецького національного університету

З часу проголошення незалежності України відбулися суттєві зміни у механізмі управління державним майном. Одним із напрямів реалізації державної політики у відповідній сфері є корпоратизація та приватизація майна державних підприємств, на основі якого утворюються господарські товариства. При цьому в процесі корпоратизації (приватизації) окремі об'єкти державної власності не включаються до статутних капіталів таких господарських товариств, а передаються їм на баланс. Так, станом на 1 липня 2011 р. у Єдиному реєстрі об'єктів державної власності обліковувалося 412,52 тис. об'єктів, які не увійшли до статутних капіталів господарських товариств у процесі корпоратизації, і 37,3 тис. об'єктів, які не увійшли до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації, але залишилися на їх балансі [1].

У зв'язку з цим постає необхідність управління зазначеними об'єктами, здійснення якого супроводжується низкою ускладнень, як для органів державної влади, так і для господарських товариств - балансоутримувачів. Нерідко між вказаними учасниками господарських відносин виникають конфлікти, які тривалий час вирішуються в судовому порядку.

Правова основа управління майном, яке перебуває на балансі господарських товариств, представлена, зокрема, нормами Закону України «Про управління об'єктами державної власності» [2], Положення про проведення інвентаризації державного майна, яке не увійшло до статутних фондів акціонерних товариств, створених у процесі корпоратизації та приватизації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 15 липня 1997 р. № 757 [3], Положення про управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, затвердженого наказом Фонду державного майна України (далі – ФДМ) та Міністерства економіки України від 19 травня 1999 р. № 908/68 [4]. Разом з тим ці нормативно-правові акти містять низку недоліків, і не в повній мірі враховують об'єктивні практичні потреби.

Питання управління об'єктами державної власності розглядалися у багатьох наукових працях, в тому числі у дисертаційних роботах Р. Ю. Бикова [5], Д. І. Погрібного [6], М. М. Шкільняка [7] та інших дослідників. Окремі аспекти управління державним майном, переданим на баланс господарських товариств в процесі приватизації, проаналізовано у статтях В. Л. Пількевича та В. І. Дунаєвського [8, 9]. Однак, останнім часом проблеми управління цим майном набули особливої гостроти, і поки що не одержали всебічного висвітлення у наукових публікаціях.

Вищевикладене свідчить про актуальність теми цієї статті, метою якої є обґрунтування пропозицій щодо удосконалення управління державним майном, яке перебуває на балансі господарських товариств і не увійшло до їх статутних капіталів.

Аналіз правової основи управління державним майном вказує на те, що закріплення такого майна на балансі господарських товариств розглядається державою як тимчасовий захід, котрий передують прийняттю

уповноваженими органами рішень стосовно подальшого використання та розпорядження цим майном. Зокрема, способами управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, є: здійснення приватизації; передача майна в оренду; передача майна у комунальну власність; передача майна в управління центральних та місцевих органів виконавчої влади; передача майна господарським товариствам, у тому числі у разі ліквідації балансоутримувача, на умовах відповідного договору безоплатного зберігання; списання об'єктів державної власності; використання захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) для господарських, культурних та побутових потреб.

Пріоритетним при обранні способу управління державним майном є його приватизація. Якщо відповідне державне майно не підлягає приватизації, то застосовуються наступні за черговістю способи управління (п. 1.4 Положення про управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі (далі – Положення).

Разом з тим регіональні відділення ФДМ (на які покладено функції із забезпечення управління державним майном, що не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації) та інші органи протягом тривалого часу з різних причин не приймають управлінські рішення стосовно значної частини відповідних об'єктів. Так, в аналітичному звіті Головного контрольно-ревізійного управління України про результати діяльності за 2010 р. зазначено про наявність загрози втрати такого майна, оскільки щодо 60 % від його загальної кількості (на початок 2010 р. – 25,4 тис. од.) рішення не прийнято. Держава є неефективним власником цього майна, а органи місцевого самоврядування не мають ресурсів для управління ним. За наявною інформацією державні органи приватизації пропонували передати до комунальної власності: у 2008 р. – 18,5 тис. об'єктів; у 2009 – 16,4 тис. об'єктів; у I кварталі 2010 р. – 12 тис. об'єктів. Проте майже кожна друга місцева рада не погодилась прийняти державні об'єкти до комунальної власності через відсутність коштів на покриття витрат, пов'язаних із передачею такого майна, виготовленням технічної документації на нього та подальшим утриманням [10]. Частина об'єктів державної власності мають загальнодержавне значення, не можуть передаватися в оренду і не підлягають приватизації згідно з чинним законодавством (об'єкти лісового фонду, гідротехнічні споруди, об'єкти цивільної оборони тощо).

Визнаючи наявність об'єктивних чинників, котрі перешкоджають прийняттю управлінських рішень щодо відповідного державного майна, слід відзначити, що затягування прийняття цих рішень призводить до негативних соціально-економічних наслідків. Окремі господарські товариства - балансоутримувачі в порушення вимог законодавства іноді здійснюють продаж такого майна, передають його до статутних капіталів інших господарських організацій, самовільно руйнують відповідні об'єкти, зводячи на їх місці інші тощо, після чого органи ФДМ не завжди можуть поновити права держави в судовому порядку внаслідок порушення строків позовної давності без поважних причин [11].

Поряд із цим добросовісні суб'єкти господарювання - балансоутримувачі змушені звертатися до суду з позовами до органів ФДМ про зобов'язання цих органів розпорядитися відповідним державним майном [12]. В умовах, коли зазначені органи не приймають управлінські рішення щодо цього майна, господарські товариства несуть додаткові витрати, пов'язані із забезпеченням його утримання, оскільки відповідальність за збереження майна покладено на балансоутримувачів (п. 4 наказу ФДМ, Міністерства економіки України від 19 травня 1999 р. № 908/68). При цьому позови господарських товариств про відшкодування витрат на утримання зазначеного майна залишаються без задоволення. Так, у 2009 р. ВАТ «Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського» звернулося з позовом до Регіонального відділення ФДМ, і просило суд зобов'язати відповідача прийняти по акту прийому-передачі для подальшого утримання та розпорядження нерухоме майно, яке в процесі створення товариства (1997 р.) не увійшло до статутного капіталу і перебуває на балансі, а також стягнути витрати на утримання такого майна. Однак, відповідних обов'язків органів ФДМ законодавством не передбачено, що стало підставою для відмови у задоволенні позову [13].

Вищевикладене свідчить про необхідність активізації роботи органів державної влади з прийняття управлінських рішень щодо державного майна, яке перебуває на балансі господарських товариств. Одним із засобів забезпечення цього може бути визначення постановою КМУ граничних строків, протягом яких уповноважені органи зобов'язані прийняти ці рішення, а саме:

щодо об'єктів, раніше переданих на баланс господарських товариств – протягом одного року з дня прийняття такої постанови;

щодо об'єктів, які в подальшому будуть передаватися на баланс господарських товариств при проведенні приватизації – протягом шести місяців після такої передачі.

Одночасно потрібно передбачити, що у разі неприйняття уповноваженими органами відповідних рішень у встановлені строки, витрати на утримання об'єктів державної власності, які перебувають на балансі господарських товариств, несе держава. Запровадження такого підходу дозволить певною мірою узгодити інтереси держави та цих господарських товариств, і реалізувати проголошений державою принцип щодо сприяння підвищенню ефективності діяльності, покращення фінансового стану господарських товариств, на балансі яких перебуває державне майно, яке не увійшло до статутних капіталів (п. 1.3 Положення).

Крім того, доцільно закріпити перелік прав та обов'язків балансоутримувачів, адже наразі із змісту Положення слідує лише наявність у них обов'язку забезпечити збереження відповідного державного майна, що створює прогалини у визначенні його правового режиму. Тому потрібно передбачити, зокрема, що балансоутримувач державного майна зобов'язаний: утримуватися від здійснення будь-яких дій щодо

розпорядження таким майном; вести щодо цього майна бухгалтерську та іншу передбачену законодавством звітність; невідкладно повідомляти відповідний орган ФДМ про будь-які зміни, що відбулися або відбуваються з цим майном; здійснювати поточний ремонт цього майна за власний рахунок; забезпечувати безперешкодний доступ представників ФДМ для здійснення перевірки стану збереження та використання майна. Поряд із цим потребує закріплення право балансоутримувачів використовувати це майно при веденні власної господарської або соціальної діяльності, здійснювати поліпшення майна за згодою регіонального відділення ФДМ, а також звертатися до нього з вимогою щодо забезпечення здійснення капітального ремонту за рахунок державних коштів, якщо це викликано невідкладною потребою.

Аналіз правозастосовної практики свідчить також про доцільність уточнення способів управління державним майном, яке перебуває на балансі господарських товариств. Зокрема, це стосується такого способу, як «передача майна господарським товариствам, у тому числі у разі ліквідації балансоутримувача, на умовах відповідного договору безоплатного зберігання» (абз. 6 п. 1.4 Положення). Виокремлення такого способу можна пояснити намаганням держави забезпечити збереження майна без несення додаткових витрат у випадках, коли інші способи управління з різних причин не застосовуються. Однак такий підхід дає підстави для критики. По-перше, викликає заперечення позиція щодо укладання зазначеного договору у разі ліквідації балансоутримувача, адже через нетривалий час після такого укладання матиме місце припинення зобов'язання ліквідацією юридичної особи. По-друге, як відзначалося вище, відповідальність за збереження державного майна вже покладено на балансоутримувача безпосередньо законодавством. За таких обставин укладання договору лише формально підтверджуватиме виконання органами ФДМ вимог нормативно-правових актів, котрі передбачають необхідність прийняття цими органами рішення про застосування одного із способів управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств.

Слід також відзначити, що у випадках відмови господарських товариств від укладання договорів безоплатного зберігання державного майна, господарські суди відмовляють регіональним відділенням ФДМ у задоволенні позовів про спонукання до такого укладання. Посилаючись на ст. 179 Господарського кодексу України та ст. 14 Цивільного кодексу України, суди у своїх рішеннях зазначають, що спонукання до укладення договору можливе тоді, коли хоча б одна із сторін є зобов'язаною його укласти через пряму вказівку закону, на підставі державного замовлення. Між тим прямої вказівки на обов'язковість укладання господарськими товариствами договору безоплатного зберігання законодавство не містить [14].

Вищевказане свідчить про недоцільність виокремлення розглянутого способу управління державним майном, яке перебуває на балансі господарських товариств. Натомість укладання договору зберігання набуло б сенсу у випадку включення до нього умов про одержання господарським товариством плати за зберігання. В такому випадку виконання договору потребуватиме відповідних державних витрат, проте при неможливості застосування альтернативних способів управління майном це може стати єдиним засобом забезпечення його збереження.

Ще однією проблемою є визначення шляхів управління державним майном у разі банкрутства господарських товариств, на балансі яких воно перебуває, а також у випадках ліквідації балансоутримувачів. Так, у вищезгаданому аналітичному звіті Головного контрольно-ревізійного управління України зазначено, що на початок 2010 р. 6,8 тис. об'єктів державної власності знаходилися на балансах підприємств-банкрутів, а понад 1,6 тис. од. майна залишилось без балансоутримувачів у зв'язку з їх ліквідацією. Однією з причин цього є відсутність вимоги стосовно обов'язкового залучення державних органів приватизації під час розгляду справи про банкрутство суб'єкта господарювання, який має на балансі державне майно, що не увійшло до статутного капіталу в процесі приватизації. Здебільшого суди не ініціюють залучення державних органів приватизації до розгляду справ та навіть відмовляють у задоволенні клопотань про вступ у справу державних органів приватизації [10].

Рахункова палата України також констатувала, що процесу ефективного управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств, завдає шкоди його примусове відчуження за рішенням суду під час визнання господарських товариств банкрутами [15].

Положення, спрямовані на вирішення зазначеної проблеми, включено до проекту нової редакції Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», внесеному Урядом на розгляд Верховної Ради України 18 травня 2011 р. Зокрема, проект передбачає необхідність надання господарському суду до проведення підготовчого засідання довідки органів приватизації (органів, уповноважених управляти об'єктами державної власності) стосовно наявності або відсутності на балансі підприємства, щодо якого порушено справу про банкрутство, державного майна, що в процесі приватизації (корпоратизації) не увійшло до його статутного капіталу. У разі якщо боржник є балансоутримувачем державного майна, ухвала про порушення провадження у справі про банкрутство не пізніше трьох днів з дня її винесення має надсилатися суб'єкту управління цим майном. Визначено, що таке державне майно не підлягає відчуженню у процедурі санації, і не включається до складу ліквідаційної маси. Суб'єкт управління таким майном з дня прийняття господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури у строк, встановлений для проведення такої процедури, повинен прийняти рішення про подальше використання цього майна (ч. 3 ст. 9, ч. 4 ст. 10, ч. 5 ст. 13, ч. 4 ст. 21, ч. 9 ст. 33 законопроекту) [16].

Погоджуючись із необхідністю прийняття розглянутих положень, передбачених законопроектом, слід відзначити, що у даний час навіть за наявності інформації про перебування відповідних господарських

товариств у процедурі банкрутства органи ФДМ іноді уникають прийняття управлінських рішень щодо державного майна, яке перебуває на їх балансі. Мають місце випадки, коли таким господарським товариствам доводиться звертатися до суду з позовами про зобов'язання регіональних відділень ФДМ розпорядитися цим державним майном [12].

Враховуючи наявність цієї проблеми, ФДМ констатує, що у багатьох випадках державні органи не можуть реалізувати щодо таких об'єктів жодне з управлінських рішень відповідно до вимог Положення, крім передачі їх до сфери управління центральних та місцевих органів виконавчої влади. При цьому Фонд неодноразово звертався до органів державної влади з пропозиціями щодо вирішення питань передачі державного майна, яке не підлягає приватизації, до сфери управління відповідних міністерств та інших органів виконавчої влади, але позитивного результату не досягнуто [17].

Зважаючи на це, є підстави для висновку, що у разі неможливості забезпечення подальшого використання або продажу об'єктів державної власності, єдиним способом визначення їх правової долі є списання. Положення передбачає можливість застосування такого способу, і визначає, що списання державного майна, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі, здійснюється у порядку, визначеному постановою КМУ від 8 листопада 2007 р. № 1314 «Про затвердження Порядку списання об'єктів державної власності». Разом з тим слід відзначити, що вказаний Порядок не встановлює механізму списання відповідного державного майна у тих випадках, коли господарське товариство - балансоутримувач вже ліквідовано. Норми цього Порядку (п. 15 - 32) розраховано лише на випадки, коли на час списання суб'єкт господарювання продовжує функціонувати, і передбачають безпосередню участь такого суб'єкта в процесі списання, у тому числі забезпечення ним розбирання та демонтажу майна [18].

У зв'язку із вищезазначеним, та з урахуванням того, що ліквідація суб'єкта господарювання може відбуватися не лише внаслідок банкрутства, необхідно передбачити, що державне майно, яке залишилося після ліквідації господарського товариства – балансоутримувача, продовжує перебувати у сфері управління регіонального відділення ФДМ, яке зобов'язане прийняти рішення щодо подальшого використання цього майна. Водночас потрібно визначити особливості списання такого майна.

На завершення слід відзначити, що згадуване вище Положення, затверджене наказом ФДМ та Міністерства економіки України від 19 травня 1999 р. № 908/68, спрямоване лише на регулювання відносин, які виникають за участю господарських товариств – балансоутримувачів, створених в результаті приватизації. Разом з тим окремого правового акту, який би спеціально визначав порядок управління державним майном, що не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі корпоратизації і перебуває на їх балансі, до цього часу немає. Вирішуючи спори, які виникають при здійсненні управління цим майном, деякі господарські суди керуються названим Положенням. Зокрема, такий підхід застосовано Господарським судом Кіровоградської області при розгляді спору за участю ВАТ «Дніпроенерго», створеного в процесі корпоратизації. З посиланням на Положення у судовому рішенні зазначено, що уповноваженим органом, на який покладено обов'язки щодо управління державним майном, яке не увійшло до статутного фонду господарського товариства, є державні органи приватизації [19].

Однак, обґрунтованість такого підходу викликає сумніви, оскільки корпоратизація та приватизація є пов'язаними, але не тотожними способами роздержавлення економіки. До того ж згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності» прийняття рішення про подальше використання майна, що не увійшло до статутних капіталів господарських товариств, створених у процесі корпоратизації, віднесено до компетенції міністерств та інших органів виконавчої влади (п. 6 ч. 1 ст. 6). На даний час органи виконавчої влади приймають окремі оперативні рішення щодо управління цим майном [20], проте за відсутності єдиних вимог до способів та порядку такого управління воно не має системного характеру.

У зв'язку із вказаним, та з урахуванням того, що загальні засади управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі корпоратизації та приватизації, є однаковими, відповідні норми доцільно упорядкувати, об'єднавши їх в одному нормативно-правовому акті. А саме, на рівні КМУ доцільно затвердити Положення про управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі корпоратизації та приватизації, і перебуває на їх балансі (з подальшим визнанням наказу ФДМ та Міністерства економіки України від 19 травня 1999 р. № 908/68 таким, що втратив чинність). Запропонований правовий акт має поширюватися на всі органи виконавчої влади, у сфері управління яких перебуває зазначене державне майно, і враховувати норми, спрямовані на вирішення проблем, розглянутих вище.

Узагальнення вищевикладеного дозволяє дійти висновків, що для удосконалення управління державним майном, яке перебуває на балансі господарських товариств і не увійшло до їх статутних капіталів, доцільно:

визначити способи та порядок управління державним майном, яке знаходиться на балансі господарських товариств, створених в процесі корпоратизації;

встановити граничні строки, протягом яких уповноважені органи зобов'язані прийняти управлінські рішення щодо державного майна, яке перебуває на балансі господарських товариств, із зазначенням того, що недотримання цих строків має наслідком виникнення у держави обов'язку стосовно несення витрат на утримання цього майна;

закріпити перелік прав та обов'язків балансоутримувачів державного майна;

вилучити положення щодо укладання із господарськими товариствами – балансоутримувачами договорів

безоплатного зберігання державного майна, передбачивши натомість можливість укладання відплатних договорів зберігання;

врегулювати відносини, які виникають внаслідок банкрутства та ліквідації господарських товариств – балансоутримувачів, у тому числі визначити порядок списання державного майна, яке залишилося після ліквідації цих господарських товариств.

Реалізація наведених пропозицій потребуватиме внесення відповідних змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», Порядку списання об'єктів державної власності, а також затвердження Положення про управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі корпоратизації та приватизації, і перебуває на їх балансі.

Проведений у цій статті аналіз правових питань управління зазначеним державним майном не є вичерпним, і вони можуть стати предметом подальших наукових досліджень.

РЕЗЮМЕ

Проаналізовано правову основу управління державним майном, яке перебуває на балансі господарських товариств, створених у процесі корпоратизації та приватизації. Обґрунтовано пропозиції щодо вдосконалення управління зазначеним майном.

Ключові слова: управління державним майном, господарські товариства, корпоратизація, приватизація, статутний капітал.

РЕЗЮМЕ

Проанализирована правовая основа управления государственным имуществом, которое находится на балансе хозяйственных обществ, созданных в процессе корпоратизации и приватизации. Обоснованы предложения по совершенствованию управления указанным имуществом.

Ключевые слова: управление государственным имуществом, хозяйственные общества, корпоратизация, приватизация, уставной капитал.

SUMMARY

Legal framework is analysed of management state property, which is on balance of economic societies, created in the process of korporatizacii and privatization. Grounded suggestion on perfection of indicated property management.

Key words: state property management, economic societies, korporatizaciya, privatization, regulation capital.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Інформація щодо проведення інвентаризації юридичних осіб державної форми власності та стан наповнення Єдиного реєстру об'єктів державної власності станом на 01.01.2011 [Електронний ресурс] // Офіційний інформаційний сервер Фонду державного майна України. – Режим доступу: http://www.spfu.gov.ua/ukr/reg_view.php.
2. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 41. – Ст. 2726. – (Станом на 08.09.2011 р.).
3. Про проведення інвентаризації державного майна, яке не увійшло до статутних фондів акціонерних товариств, створених у процесі корпоратизації та приватизації: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 757 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 29. – Ст. 54.
4. Про управління державним майном, яке не увійшло до статутних капіталів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх балансі: Наказ Фонду державного майна України, Міністерства економіки України від 19 травня 1999 р. № 908/68 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 26. – Ст. 108. – (Станом на 06.11.2009 р.).
5. Биков Р. Ю. Механізми управління державним майном в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Акад. муніцип. упр. – К., 2010. – 20 с.
6. Погрібний Д. І Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2008. – 20 с.
7. Шкільняк М. М. Механізм управління державною власністю в системі національної економіки: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.03 / Тернопільський національний економічний ун-т. – Т., 2009. – 38 с.
8. Пількевич В. Л., Дунаєвський В. І. Деякі питання щодо процесу управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств, створених в процесі приватизації, але перебуває на їх балансі // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2000. – № 3. – С. 72–74.
9. Пількевич В. Л., Дунаєвський В. І. Щодо питання практичного застосування методики оцінки ефективності прийняття управлінських рішень стосовно державного майна, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств, створених в процесі приватизації // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2001. – № 9. – С. 61–63.
10. Аналітичний звіт Головного контрольно-ревізійного управління України про результати діяльності за 2010 рік [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Головного контрольно-ревізійного управління України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/75128>.
11. Рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 1 серпня 2011 р. у справі № 30/5005/6920/2011 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/17475308>.

12. Рішення Господарського суду Донецької області від 9 лютого 2011 р. у справі № 44/142 пн [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/13699416>.
13. Постанова Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 26 січня 2010 р. у справі № ПП7/128-09 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/7733188>.
14. Постанова Донецького апеляційного господарського суду від 1 лютого 2011 р. у справі № 20/55д/10 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/13718964>.
15. Інформація про хід виконання державних програм приватизації за результатами аналізу звітів Фонду державного майна України / Підготовлено департаментом контролю витратів на АПК та виробничу інфраструктуру / - Київ: Рахункова палата України, 2003. – Випуск 4. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/39272?cat_id=38964.
16. Проект Закону про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, внесений на розгляд Верховної Ради України Кабінетом Міністрів України 18 травня 2011 р. (реєстр. № 8531) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=40430.
17. Аналіз регуляторного впливу щодо внесення змін та доповнень до спільного наказу Фонду державного майна України та Міністерства економіки України від 19.05.1999 № 908/68 «Про управління державним майном, яке не увійшло до статутних фондів господарських товариств у процесі приватизації, але перебуває на їх баланс» [Електронний ресурс] // Офіційний інформаційний сервер Фонду державного майна України. – Режим доступу: http://www.spfu.gov.ua/ukr/doc_proj_view.php?id=1372&sort_id=&text=.
18. Про затвердження Порядку списання об'єктів державної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 р. № 1314 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 86. – Ст. 3168. – (Станом на 11.05.2011 р.).
19. Рішення Господарського суду Кіровоградської області від 11 травня 2010 р. у справі № 12/41 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень України. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/9535305>.
20. Щодо майна, яке не увійшло до статутних фондів акціонерних товариств в процесі корпоратизації: Наказ Міністерства промислової політики України від 17 лютого 2009 р. № 131 [Електронний ресурс] // UA PRAVO. Правова бібліотека України. – Режим доступу: <http://uapravo.net/akty/administration-osnovni/akt5bbvn7n.htm>.

УДК 347.1: 35.083.8

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Злобін І., к.е.н., доцент кафедри стратегічного управління економічним розвитком економічного факультету ДонНТУ

Волкова А., помічник юриста ТОВ „Союз-Перспектива та К”

З розвитком соціально-економічних відносин цілком закономірним є виникнення комплексу нових завдань у сфері права щодо їх закріплення та упорядкування. А оскільки економічний потенціал будь-якого підприємства в сучасних умовах передусім залежить від так званого „інтелектуального капіталу”, на перший план в економічних відносинах виходить необхідність охорони комерційної таємниці, що представляється неможливим без використання правових механізмів. Дане питання набуває особливого значення внаслідок цінності певної інформації для суб'єкта господарювання лише тому, що вона є невідомою іншим особам, в тому числі конкурентам (до такої інформації зокрема можна віднести певні секрети виробництва, технологічні характеристики устаткування, ідеї, що знаходяться в розробці та у майбутньому можуть надати конкурентних переваг).

Внаслідок зазначеного, очевидним є практичний аспект вирішення проблеми правової охорони комерційної таємниці. І більшість вчених-правників наголошують на тому, що „Якщо кілька років назад доводилося говорити тільки про науково-теоретичний аспект комерційної таємниці суб'єктів господарської діяльності, то зараз питання захисту внутрішніх секретів підприємств є одними з найбільш актуальних” [1, с.35]. Це підтверджується і зростанням наукового інтересу до аналізованої проблематики. Так, суттєвий внесок у дослідження правового режиму комерційної таємниці зробили як вітчизняні так і російські вчені, зокрема: О.Прохницький, Ю.Носік, А.Дідук, В.Дозорцева, П.Матвієнко, В.Лопатін, Н.Гуляєва, О.Підопригора, С.Жилінський, В.Лопатін тощо. Проте, незважаючи на певні досягнення вітчизняної науки, ще залишається багато прогалин як у науковому висвітленні питань комерційної таємниці, так і в регламентації прав на неї. Отже, розвиток законодавства про комерційну таємницю, а також виникнення в Україні необхідних економіко-